І чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda'; 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 50. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 15-го БЕРЕЗНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 15, 1957. No. 50. VOL. LXIV.

АЙЗЕНГАВЕР ІДЕ НА БЕРМУДИ НА ЗУСТРІЧ ІЗ МЕКМІЛЛЕНОМ

АЙЗЕНГАВЕР ЗАЯВИВ, ЩО ВИСОТУ БЮДЖЕТУ ВИЗНАЧАЄ КОНҐРЕС, — АЛЕ Й ВІН ОБІЦЯЄ СВОЮ СПІВПРАЦЮ ПРИ ЗМЕНШУВАННІ ФЕДЕРАЛЬНИХ ВИДАТКІВ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що 14-го березня ввечорі відлетить літаком до Норфолку, Вірджінія звідкіля того ж самого дня відпливе кружляком „Канберра" на Бермудські острови, куди має прибути 20-го березня, щоб 21-го почати конференцію з англійським прем'єром Гаролдом Мекмілленом. Президент сказав, що закинув думку їхати на відпочинок на кілька днів на Флориду, тільки вирішив вчасніше виїхати на Бермуди, щоб на кораблі користати з сонця та приспішити своє видужування з болю голови, кашлю та запалення лівого вуха, на які то терпіння він хворіє від довшого часу. Айзенгавер заявив, що на кораблі буде в постійному контакті з Вашингтоном та інформуватиметься про політичні справи. Президент перебув чергові лікарські оглядини, краще виглядає та менше кашляє, а також ліпше чує на ліве вухо. Його голос звучав сильніше в порівнянні з минулотижневою конференцією. Президент сказав, що свою теперішню недугу мусить „переносити", і з часом вона зникне. Айзенгавер буде на кораблі шість днів. З Норфолку відпливе 14-го березня між год. 7-ою і 7:30 ввечорі, а до Бермудських островів припливе 20-го березня коло 3-ої год. по полудні. — Президент заявив на конференції, що за висоту федерального бюджету відповідає Конґрес. Це була відповідь Айзенгавера на просьбу Палати Репрезентантів, щоб Президент вказав ті пункти в бюджеті, які можна б було зменшити, бо законопроєкт бюджету в сумі 71,800,000,000 долярів є зависокий. Палата відповіла на цю заяву Президента тим, що зменшила на 4,515,000 долярів, це значить на 26 відсотків, фонди, призначені на Білий Дім. Айзенгавер сказав, що єдині пункти в бюджеті, де можна б думати про зменшення видатків, — це суми призначені на оборону і безпеку країни, на ветеранів і фармерську допомогу, бо в інших пунктах не можна заощадити більшої суми. Та треба розважити, чи, і на скільки, можна зменшувати видатки на оборону і безпеку країни. З інших справ Айзенгавер порушив ще справу допомоги Польщі. Якщо Конґрес ухвалить дати їй допомогу з деякими застереженнями, то президент проситиме про повновласті, щоб міг вирішувати справу тієї допомоги. Айзенгавер натякнув, що можливий є приїзд англійської королеви Єлисавети II. Це мало б статися восени цього року. Президент заявив, що ніколи не чув про якісь нарікання, щоб члени Конґресу не могли дістатися до Білого Дому. Айзенгавер не хоче вмішуватись в те, хто буде республіканським кандидатом на губернатора Ню Йорку, але він одночасно сказав, що підтримує свою давнішу заяву, що підтримуватиме Лєонарда В. Голла, якщо його визнають на кандидата.

Вадсворт має бути амбасадором до Австрії

Вашингтон. — В політичних колах поширилася вістка, що теперішній заступник американського делеґата до Об'єднаних Націй Джеймс Дж. Вадсворт має бути найменований на американського амбасадора до Австрії. Він зайняв би становище в Відні, яке тепер займає амбасадор Ллевеллин Е. Томпсон, що в літі цього року мав би перейти на становище амбасадора до Москви, звідки теперішній амбасадор Чарлз Е. Болен переїхав би до столиці Філіппін — Манілі. Вадсворт — це республіканець, який працював ще під час президентури Трумана. — Сенатська Комісія Закордонних Справ одноголосно затвердила номінацію демократа Дейвіда К. Е. Брюса на становище амбасадора в Німеччині, яке донедавна займав д-р Джеймс Б. Конант. Проти найменування Брюса протестував республіканський сенатор Джордж Д. Ейкен, нарікаючи на те, що не іменується республіканців, але під час голосування не було в залі цього сенатора, і тому затвердження номінації відбулося одноголосно.

ФБІ заарештувало Гоффу за намагання підкупити сенатських урядовців

Вашингтон. — Аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій заарештували містоголову Мінародного Братства Шоферів Джеймса Р. Гоффу за його намагання підкупити сенатських урядовців. Аґенти привели Гоффу до комісаря ЗДА Джеймса Сплейна, який звільнив заарештованого за кавцією 25,000 долярів. Гоффа оскаржили в тому, що за гроші старався дістати документи від співробітника Конґресової Комісії, нюйоркського адвоката Джана С. Честі, який співпрацював із ФБІ і доніс йому про намагання Гоффи. Посередником між Честі і Гоффою був адвокат Гайман Фішбах. Головний правний дорадник Сенатської Комісії Роберт Ф. Кеннеді заявив, що Гоффа хотів намовити адвоката Честі до „здради своєї країни". Одночасно в Дітройті заарештовано пані Фреду Добреску, секретарку Гоффи, яка має бути свідком в справі Гоффи. Гоффа бачився з Честі в готелі „Ди Понт Пляза" і там передав йому за отримані документи 10,000 долярів. Після того аґенти ФБІ заарештували Гоффу.

В АМЕРИЦІ

● **Голова** Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер запросив 29-ох демократичних губернаторів на конференцію, яка відбудеться в Вашинґтоні 4-го травня, зараз після зборів Крайового Демократичного Комітету, які скликано на 3-го травня.

● **Три замасковані нюйоркські бандити,** в тому числі одна жінка, вдерлися до мешкання 68-річного Алберта Рипінського та його 63-річної дружини Деллі і пограбували їх на 15 долярів. Один із бандитів знасилував стареньку жінку.

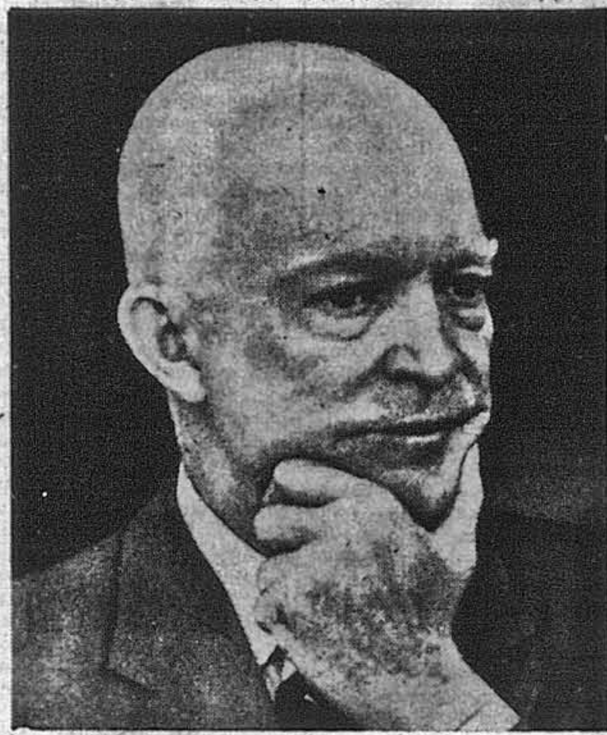
● **Голова Корпорації** „Сірий Хорт" Артур С. Джіней повідомляє, що це підприємство мало в 1956 році 13,853,623 доляри чистого прибутку і виплатило дивіденди по 1.27 доляра. В 1955 році його прибуток становив 12,923,277 долярів, а дивіденда — $1.18.

● **Адміністрація** міських коледжів в Ню Йорку не дозволила, щоб видавець комуністичного щоденника „Дейлі Воркер" Джан Ґейтес виступив з доповіддями для студентів цих коледжів під час Тижня Академічної Волі, який відзначають тепер в високих школах.

● **Республіканський сенатор** Джекоб К. Джевітс вніс до Конґресу законопроєкт, згідно з яким мали б бути звільнені від оподаткування всі особи, фізично не здібні до праці. Досі звільнено від оподаткування тільки сліпців.

● **Демократичний сенатор** із Массачусетсу, Джан Ф. Кеннеді домагається, щоб державний секретар підтримав просьбу уряду комуністичної Польщі про економічну допомогу, бо відкинення цієї просьби було б „брутальною і небезпечною політикою". Недавно республіканський сенатор Вільям Ф. Новленд заявився проти допомоги Польщі.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕД ВІД'ЇЗДОМ НА БЕРМУДИ

В четвер 14-го березня ц. р. президент Айзенгавер виїжджає військовим кружляком на Бермуди, де має відбути конференцію з британським прем'єром Мекмілленом. Під час подорожі цим кораблем, що триватиме шість днів, Президент хоче відбути свій відпочинок, що його початково плянував провести на Флориді.

Сенатська комісія досліджує середньо-східню політику уряду

Вашингтон. — Сенатор Дж. Вільям Фулбрайт заявив, що окрема сенатська підкомісія досліджуватиме, чи „поважні помилки уряду в середньо східній політиці не причинилися до того, що виникла суезька криза." Сенатор Фулбрайт очолює ту підкомісію, яка має почати свою організаційну працю 14 або 15 березня. Республіканські сенатори погодилися на зорганізування тієї підкомісії аж тоді, коли демократи поширили її діяння аж до січня 1946 р. Сенатор Фулбрайт твердив на Комісії Закордонних Справ, що уряд не має твердої лінії в політиці на Середньому Сході, і що це сприяло суезькій кризі. Республіканці твердять, що теперішня криза на Середньому Сході має свій початок ще за урядування демократичного президента Гаррі С. Трумана.

Фолсом обороняє федеральну допомогу шкільництву

Вашингтон. — Секретар здоров'я, виховання і добродійности Маріон Б. Фолсом зізнавав в Підкомісії Загального Виховання в Палаті Репрезентантів і заявив, що федеральний уряд мусить допомогти будові шкіл в окремих стейтах, бо, згідно зі статистикою, в теперішніх шкільних будинках навчається коло 2,250,000 дітей понад ту норму, для якої вони призначені. Тепер бракує коло 159,000 клясових приміщень, і те число є згідне з дійсним станом, хоч Торговельна Палата ЗДА в цьому сумнівається. Фолсом заявив, що президент Айзенгавер глибоко занепокоєний тим станом і вважає, що видатки на допомогу шкільництву повинні мати першенство перед іншими федеральними видатками. Представники підприємців виступають проти федеральної допомоги на будову шкіл. І так Крайове Товариство Підприємців вважає, що будовою шкільних будинків повинні займатися стейтові і міські уряди. Фолсом твердив, що статистичні дані про брак клясових приміщень є достовірні, а тому і оправдана є федеральна допомога на будову нових шкільних будинків.

Колишній губернатор Лі очолює нову політичну групу

Вашингтон. — Тут відбулися збори політичної групи, яка зорганізувалася ще в 1954 році під назвою „За Америку", щоб поборювати „надінтернаціоналізм" та змагати до „повороту до конституційного уряду" в ЗДА. На голову цієї правої групи вибрали колишнього губернатора стейту Ютаг — республіканця Б. Лі. Новий голова цієї групи Лі заявив на пресовій конференції, що розворушить країну домаганням повного і негайного скасування федеральних прибуткових податків і виступить проти „безоглядного витрачування державних фондів урядом призидента Айзенгавера". Лі виступив проти обох великих партій і сказав, що третя консервативна партія зможе розвиватися, якщо демократи й республіканці не вдоволять своїми програмами американського народу. Рузвелт і Труман започаткували політику „міжнародного соціялізму", а президент Айзенгавер іде їхніми слідами, бо він є „контрабандистом", і його „модерний республіканізм — це інша форма соціялізму". Лі вибраний на голову цієї нової групи, а Кларенс Меніон і Ден Смут є її містоголовами. Генерал бригади Боннер Феллерс є крайовим директором цієї групи.

Видавець „Дейлі Воркера" Джан Ґейтс не хоче зізнавати на конґресовій комісії

Ню Йорк. — На виїзній сесії Комісії для досліду протиамериканської діяльности почалися переслухання в справі комуністичної пропаґанди при допомозі видавництв. Першого дня переслухали видавця комуністичного щоденника „Дейлі Воркера" Джана Ґейтса, який відмовився відповідати на запити членів комісії, покликуючись на п'яту поправку до конституції. Він заявив, що праця цієї комісії спрямована на те, щоб оскаржувати тих, яких переслухується. Комісія має переслухувати 21 особу з 8-ох видавництв. Між покликаними до переслухання є і видавець „Українських Щоденних Вістей" Михайло Ткач, Семюел Дж. Ніколаюк із „Руск-ого Голос-у" та видавці інших прокомуністичних видань. Головним урядовим свідком є Джан Лянтнер, який в роках 1929-1950 був членом комуністичної партії, і який знає дуже добре тих 21 свідків, які мають зізнавати перед комісією, яку очолює конґресмен Морґан М. Мавлдер.

Американські війська поза ЗДА мають атомову зброю

Канберра. — Американські збройні сили „майже всюди" вивіновані тепер атомовою зброєю — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес під час своєї пресової конференції, яку відбув після закінчення конференції СЕАТО в столиці Австралії Канберрі в минулу середу. „Це майже нормальна частина їхнього озброєння" — додав державний секретар. Він висловився з великим признанням про хід і вислід тієї конференції 8-ох держав, ствердивши, що вислідн конференції „скріплять мир і безпеку в тому облегшивши державам СЕАТО (південно-східнього азійського пакту) протиставитися різним формам загрози збоку комуністів. Державний секретар Доллес виїхав в середу 13 ц.м. з Канберри і того самого дня прибув до Гонолюлю. Він задумує вернутися до З'єдинених Держав на суботу цього тижня.

Комуністи в Судані демонструють проти Ніксона

Хартум. — Віце-президент Ричард Ніксон, прибувши в середу 13 ц. м. в своїй подорожі по африканьких країнах до столиці Судану Хартуму, вперше в Судані зустрів досить холодне прийняття. Пануючий в тій країні виїнятковий стан не дозволив на зосередження на вулицях мас народу. Комуністична партія, формально заборонена, але існуюча під фірмою „Антиімперіялістичної" партії, розкинула летючки проти відвідин Ніксона в Судані. Лідер опозиції в суданському парляменті, колишній прем'єр Судану Дзмаїл ель Азар відмовився вийти назустріч Ніксонові на летовище. Сам Ніксон заявив на пресовій конференції що він переконував прем'єра Абдуллага Халіла і закордонного міністра Мохаммеда Мґуба, що доктрина Айзенгавера має на меті якраз зберегти і скріпити самостійність середньо-східних держав. Суданський прем'єр заявив, що уряд радий би дістати допомогу, коби тільки вона не порушувала суверенности країни.

В Індонезії вибухла поважна політична криза

Якарта. — Прем'єр Алі Састроамідойо подався разом з своїм лівим урядом до димісії. В кілька хвилин потім президент Сукарно проголосив воєнний і виїнятковий стан, який дає йому фактично диктаторську владу. Він заявив, що призначить нового прем'єра в найближчих днях. Упадок уряду стоїть у зв'язку з затяжною політичною кризою тієї 11-річної держави, *в якій політичні* відносини були завжди пливкі. Від декількох тижнів вибухла там поважна криза внаслідку пляну президента Сукарна — відмовитись від устрою західньої демократії, прийняти своєрідний устрій „керованої демократії" та прийняти до правління комуністів, як четверту найсильнішу в країні політичну партію. Внаслідку того президентського проєкту три партії виступили з 8-партійної урядової коаліції. У центральній і південній Суматрі та на острові Целебес вибухли бунти місцевих губернаторів, що відмовили послуху центральному урядові ліво-настроєного Алі Састроамідойо. Опозиційні до того проєкту партії, особливо сильна *мусулманська партія, не тільки рішуче противляться,* щоб до керівництва державою вводити комуністів, але закидають теж теперішньому урядові, що він не вмів санувати державної господарки і не вмів зберегти авторитет центрального уряду в очах місцевих губернаторів. Нездібність Састроамідойо зреорганізувати уряд примусили його податись до димісії.

Шах Ірану прибув з відвідинами до короля Савді-Арабії

Ріяг. — До столиці Савді Арабії Ріягу прибув іранський шах Мохаммед Різа Палеві з своїм міністром закордонних справ Алі Ардаляном і 28 іншими державними достойниками. Іранський шах задумує перевести в гостях в савді-арабського короля 6 днів, що їх виповнюватимуть переговори, а наприкінці візити — вся іранська делеґація відвідає святі для всіх мусулманів місця — Мекку і Медину. Ціль приїзду — нав'язати тісніші взаємини між тими двома мусулманськими державами. Їх ділив до цього часу факт, що Іран належить до про-західнього Баґдадського пакту, що його поборюють всі „невтралісти" на чолі з єгипетським президентом Нассером, який з свого боку змонтував був бльок, до якого належить Савді Арабія, Сирія і Йорданія. Однак король Савд почав в останньому часі віддалюватись від політики Єгипту, будучи, як і шах Різа Палеві, рішучим ворогом комунізму і про-совєтської політики. Обидві країни лучить теж факт, що вони є продуцентами нафти, якої відборцем є Захід, в обох теж країнах існують американські бази. Якщо іранському шахові вдалося би створити антикомуністичний бльок мусулманських країн і пртягнути туди Савді Арабію та Йорданію, що її молодий король Гуссейн заманіфестував недавно своє антикомуністичне становище, то це в практиці означало б політично ізолювати президента Нассера. У цьому напрямку працює дипломатія однаково Ірану, як і мусулманського Іраку, які знаходять союзників в північно-африканських мусулманських країнах Лібії, Марокко і Тунісії.

Москва підписала „договір" із Східньою Німеччиною про тамошні гарнізони

Берлін. — З великою парадою підписано 12 березня ц. р. у східній частині Берліну „договір" поміж Москвою та сателітним східньо-німецьким урядом у справі стаціонованих на терені комуністичної східньої Німеччини совєтських військ. Хоча східньо-німецькі комуністи роблять усе під диктат Москви, ця остання, щоб надати познаки „суверенної волі" німців, делеґувала до Берліну „самих" міністра закордонних справ Ґромика і маршала Жукова, які й підписали договір. З комуно-німецького боку підписали „закордонний міністер" д-р Льотар Больц і міністер оборони, генерал Віллі Стоф. У договорі говориться про „тимчасове стаціонування" совєтських військ на терені „Німецької Демократичної Республіки". Німецькі комуністи підписали цей документ остільки щиро, що вони свідомі, що коли б не стало у Східній Німеччині 20 совєтських дивізій силою 400.000 вояків, то комуністична влада зникла би там буквально через ніч.

РЕВОЛЬТУ НА КУБІ ЗЛІКВІДОВАНО З ДОПОМОГОЮ ВІЙСЬКА І ТАНКІВ

Гавана (Куба). — В середу 13-го березня ц. р. озброєні повстанці увірвалися до резиденції кубинського президента Батісти, намагаючися його вбити або зловити. Президент Батіста, що в той час обідав із двома міністрами в одному із приміщень резиденції, вислав для здушення революти військові з'єднання і танки. Внаслідок бою, що почався біля резиденції Батісти і в її середині згинуло 36 повстанців, між ними кількох провідників кубинського студентства. Був убитий також один американець, що приглядався заворушенням з балькону свого готелю, й одного американця легко поранено. Урядове радіо подало вже увечорі, що атаку повстанців відбито і що на цілому острові встановлено спокій. В цілій країні уведено поліційну годину і мешканцям не вільно виходити з домів після 6-ої години вечора, хіба тільки за спеціяльним дозволом. Ініціяторами і провідниками революти мали бути кубинські студенти, що їх організації є рішучими противниками режиму президента Батісти. Вони мали на меті з одного боку, після успішного переведення цієї акції, проголосити революцію в усій країні. Повстанські сили були розділені так, щоб частина їх зайняла резиденцію президента, а друга частина мала завдання здержувати назовні евентуальну військову чи поліційну інтервенцію. Студенти прибули на площу перед резиденцію автобусами й автами, і відразу рушили в атаку на резиденцію озброєні рушницями, кулеметами і ручними ґранатами, вбиваючи команданта сторожі. Після здушення революти през. Батіста виступив з обвинуваченням, що революцію зробили про-комуністичні елементи, прихильники колишнього президента Карльоса Пріо Сокарроса, що його скинено в 1953 році і що перебуває тепер на Флориді у ЗДА. Не зважаючи на запевнення кубинського уряду про встановлення спокою в усій країні, були повідомлення, що на передмістях Гавани увечорі далі тривали бої.

ОН дозволяє Єгиптові на цивільну адміністрацію в Ґазі

Каїро. — Д-р Ралф Банч, заступник генерального секретаря Об'єднаних Націй, перевів із єгипетським президентом півторигодинну розмову, після якої він заявив журналістам, що Об'єднані Нації завжди стояли на становищі, що Єгипет має право за перемир'ям з 1949 року вдержувати свою цивільну адміністрацію у смузі Ґази. Він сказав, що запропонував Єгиптові „повну співпрацю" міжнародної поліції в ділі адміністрування Ґазою, але — мовляв — міжнародна поліція не має ані адміністраційних функцій, ані не задумує інтернаціоналізувати смуги Ґази. Те становище авторитетного репрезентанта Об'єднаних Націй де в чому суперечило попереднім розпорядженням команданта міжнародної поліції генерала Бирнса, який призначив був вже для Ґази тимчасове управління. В місті Ґазі відбулись арабські маніфестації радости з приводу повороту туди єгипетської цивільної влади. Араби знищили залізничий шлях, що лучив безпосередньо місто Ґазу з Ізраїлем. Міжнародна поліція почала займати становища вздовж єгипетсько-ізраїльського кордону, щоб не допустити до нових прикордонних „інцидентів". Ізраїль вже раніше не погодився на стаціонування міжнародної поліції по ізраїльському боці, заявивши, що нема для цього ніяких причин. Ізраїльський прем'єр Бен Ґуріон заявив у парляменті, що коли тільки у смугу Ґази вступлять єгипетські війська, то Ізраїль застерігає собі повну свободу рухів і недвозначно погрожував „блискавичною війною". Однак, — заявив Бен Ґуріон — коли настане відповідний момент для ізраїльської акції, то Ізраїль не буде раніше розголошувати своїх плянів. Єгипетсько-ізраїльська ситуація нібито дещо спокійніша, але в її оцінці різняться американські та англійсько-французько-ізраїльські чинники.

Совєти сплатили свій довг Канаді

Оттава. — Канадійський міністер закордонних справ Лестер Пірсон предложив в парляменті фінансову білу книгу, з якої виходить, що СССР сплатив свій повоєнний довг канадійському урядові. В фінансовому році, який кінчається з кінцем цього місяця, СССР вплатив останню рату цього довгу в сумі 1,800.000 долярів. Канада була позичила СССР на відбудову країни суму 15,200.000 долярів. Чехословаччина цього року вплатила на рахунок сплати свого довгу суму 4,000.000 долярів. Давніше вона віддала Канаді 10,700.000 долярів, а ще залишилося до заплачення 2,000.000 долярів. Чехословаччина була дістала від Канади позичку в сумі 16,700.000 дол.

У СВІТІ

● **На Ляйпціґському** міжнародному ярмарку комуністичні продавці дістали від партії наказ бути дуже ввічливими до західніх співучасників ярмарку та відвідувачів і покупців. По ресторанах грають американський „джез", у кінах висвітлюють американські фільми. Таку тактику, що має поліпшити торговельні взаємини, бо комуністам потрібні товари з Заходу, використовують не-комуністи німці для нав'язування знайомств із західніми гістьми.

● **До шпиталю в Белфасті,** столиці північної Ірляндії, ввійшли три озброєні бойовики підпільної Ірляндської Республіканської Армії, щоб викрасти свого товариша, пораненого поліцією під час недавнього нападу на англійську військову станицю. Однак, шпитальний сторож вдарив на сполох, і юнаки втекли. Двох із них, що сховалися в пивниці, заарештували, а пораненого перевезли до в'язниці.

● **У монастирській бібліотеці** в Гетвайґу, в Долішній Австрії, американський музиколог Роббінс Лейдон знайшов ноти на окремі голоси до двох невідомих досі Богослужб славетного композитора з другої половини 18 сторіччя, Йозефа Гайдна. Під час останньої війни й після неї вони ці ноти з іншими книжками й рукописами бібліотеки мандрували по різних місцях і опинились одного разу в придорожньому рові, але австрійський лісничий, побачивши печатку монастирської бібліотеки, відіслав їх ігуменові. Лейдон — один з найкращих знавців Гайдна і його спадщини.

● **Міжнародна поліція** Об'єднаних Націй нараховує неповна 6,000 вояків. Найчисленішими є в ній канадійці — 1,100, потім ідуть індійці — 950, югослави — 740, індонезійці — 600, колюмбійці — 520, бразилійці — 500, норвежці — 460, данці — 390, шведи — 330 і фіни — 250. Єгипетський президент Нассер спротивився приїздові додаткової частини канадійців, розгніваний на Канаду за її становище в справі спору з Ізраїлем. Югославія заявила, що відкличе своїх вояків, якщо Нассер захоче позбутися міжнародної поліції з єгипетської землі, а „невтральні" індійці й індонезійці теж — непевні.

● **У Греції** вдруге після п'ятниці минулого тижня ставсь землетрус в Тессалії. Жертв у людях не було, але сотні домів, які заціліли першого разу, завалились. Коло 25,000 осіб втратило житла.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЕРЕЗНЕВІ ІДИ

Іди, один із трьох постійних реченців у староримському календарі, себто 15-ий день березня, травня, липня та жовтня і 13-ий день кожного місяця, вважалися за критичний, чи фатальний день, а від часу, як Цезар в 44-му році перед нашою ерою не послухав перестороги і 15-го березня згинув у будинку сенату від руки змовника, „березневі іди" увійшли в історію і стали символом. Від того часу минуло майже дві тисячі таких „березневих ідів", і не кожний з тих днів був критичний, але й не в таких пересудах криється їх значення, чи символ. Діло у злегкованій перестороі від справжньої загрози і небезпеки.

З усіх попередніх „березневих ідів" чи не найгрізніші є саме теперішні, і це з двох головних причин, — з причини реальної загрози, яку переживає світ збоку агресивної Москви, і з уваги на те страшне мариво масового знищення, яке зависло над світом в атомовій добі на випадок здійснення загрози.

Небезпека збільшується тим, що ніхто не знає, з-під якої поли, коли і яка рука большевицького змовника проти світу може встромити йому ніж. Тепер, наприклад, світ затривожений ситуацією на Середньому Сході, зокрема в обширі Суезького каналу. Правда, до загрозливого напруження спричинились різні фактори і різні мотиви, які можна схвалювати чи засуджувати. Але, якби справа була тільки в цілком слушних національних аспіраціях Єгипту чи в не менше оправданих бажаннях власної безпеки Ізраїлю, то цю справу, навіть в комплексі всіляких суперечностей, можна було б полагодити без страху перед атомовою війною. Загроза бо не в цих суперечностях, а в силі, що намагається їх використати для своїх злочинних цілей.

Конфлікт над Суезом набирає свого значення в світлі совєтських пропозицій про замирення. Москва пропонує зірвати всі військові альянси середньо-східніх країн, домагається ліквідації всіх військових баз та відкликання всіх чужих військ з Близького Сходу, домагається встановлення ембарга на довіз зброї та укладення „спільної програми господарського розвитку". Цілі ясні і недвозначні: створити передумови, щоб опісля „мирно" проковтнути кожну з тих країн. „Доктрина Айзенгавера", що вже стала законом, є дуже виразною охороною від „березневих ідів" в тому обширі, і можна мати надію, що рука змовника не піднесеться для смертельного удару.

Проте, „березневі іди" відносяться не тільки до Середнього Сходу. Вони існують і на Далекому Сході, і в Европі, і в кожній країні та існуватимуть доти, поки існує в Кремлі найпідліша і найгрізніша в історії змова проти людства.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ОДИССЕЙ

Не тільки вроджений кожній людині гін до пригодництва, але й самі пригоди та всі найкращі прикмети Одиссея, цього клясичного лицаря: мужність і відвагу, видержливість і помисловість втілював у собі адмірал Ричард Бирд, з яким саме тепер прощається Америка спущеними до половини щогли прапорами та численними згадками і виявами пошани, від президента Айзенгавера починаючи.

Адмірал Бирд помер 11-го березня, записавши своє ім'я навіки не тільки в американській, але й світовій історії головно своїми відкриттями і дослідами бігунових та підбігунових арктичних і антарктичних обширів, що їх він практично здобув для людства. Він перший перелетів через обидва бігуни і дослідив їх в такій мірі, що вони перестали бути „невідомою землею". Його відкриття і досліди справді „заокруглили" землю, а Америка завдячує Бирдові те, що на тих найдальших закутинах ґльобу, на тій нічиїй землі піднесено американські прапори.

Все це легко сказати, але навряд чи хто може собі уявити, скільки відваги, самовідречення, енергії і труду вимагає така дослідницька праця, що була змістом і ціллю Бирдового життя. Характеризуючи Бирда та його діло у зв'язку з його смертю, „Н. Й. Таймс" в редакційній статті твердить: „Такі люди (як Бирд) не належать до легких характерів. Вони горять ясним полум'ям. Вони йдуть своїм шляхом самі, частинно тому, що вони — на дуже вузькому вершку. Вони не належать своїм приятелям, ані навіть — в деякому розумінні — своїм родинам. Вони є людьми світу, з роду людей, що двигають цей світ вперед, що відкривають нові горизонти, що залишають на сторінках історії знаки, яких ніколи ніхто не зітре". А президент Айзенгавер у своїй кондоленційній телеграмі до родини Адмірала говорить про нього, як про „лицарського джентлмена, неустрашимого й енергійного дослідника та справжнього слугу своєї країни". Такими мужами живе, розвивається і росте нація і людство.

НЕБЕЗПЕЧНА ГРА НАД НІЛОМ

У ході затяжних дебатів над останньою кризою на Середньому Сході на форумі Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй впали слова перестороги під адресою єгипетського президента-диктатора Гамаля Нассера: помилку робить той державний діяч, який думає, що можна завернути назад годинник історії. У даному випадку справа була ясна: непримирливе становище Єгипту в спорі за Суезький канал із західніми користувачами каналу та водночас рішучий спротив Єгипту визнати факт існування Ізраїлю, як самостійної держави, привели до наїзду на Єгипет збоку Ізраїлю, Англії і Франції. Світова опінія обурилась на той наїзд. Під натиском головно З'єдинених Держав, спершу Англія і Франція а врешті також Ізраїль евакували окуповані ними частини єгипетської території. Перед Єгиптом стала дилема: або вважати, що „нічого не сталося", що ізраїльсько-англійсько-французький наїзд був тільки прикрий і для тих держав невдалий епізод, який не повинен змінити давньої політики Єгипту, — або витягнути з того практичний висновок у користь компромісу.

Західні держави, в першу чергу ЗДА і велика більшість Об'єднаних Націй вважали, що після тієї прикрости, якою був листопадовий наїзд, Єгипет таки стане схильніший для міжнародної співпраці. Англія і Франція, щоправда, політично програли, але ж і Єгипет зазнав величезних утрат. Передусім, впродовж п'ятьох днів Ізраїль загорнув був весь Синайський півострів. Англія і Франція захопили летунським висадом два портові міста над Середземним морем, Порт Саїд і Порт Фуад, і мали перед собою відкриту браму вглиб Єгипту. Було ясно, що при продовжуванні воєнних операцій окупація Єгипту — без уваги на її дальші наслідки — була питанням днів. Коли ж Єгипет оминув тієї долі, а режим президента Нассера втримався, то це була заслуга не його, а ЗДА, Об'єднаних Націй і принципів, що почали керувати світовими подіями. А втім, і в тому щасті, що його мав Єгипет, таки не минуло його нещастя — велике господарське потрясення, яке зіштовхнуло його населення на ще нижчий, вже й раніше нужденний життьовий рівень, спаралізувало торгівлю, побільшило безробіття, прогнало з краю закордонний капітал, позбавило прибутків з Суезького каналу, узалежнило фінанси краю від друкарської машини, що випускає щораз меншої вартости паперові гроші, та від — большевицьких обіцянок про допомогу... „без політичних зобов'язань".

І президент Д. Д. Айзенгавер, і державний секретар Дж. Ф. Доллес висловлювали на своїх пресових конференціях і в своїх промовах та розмовах переконання, що коли тільки Англія, Франція й Ізраїль звільнять зайняті ними єгипетські землі, то легше й успішніше можна буде приступити до тривкого розв'язування тих хвилюючих проблем, що їх ці три держави думали розв'язати збройним шляхом. Англія і Франція перші рішили віддати дальшу долю Суезького каналу в руки Об'єднаних Націй та ЗДА і, послідовно, зліквідували свій воєнний похід. Ізраїль противився довше, домагаючись гарантій, що Єгипет не блькуватиме ізраїльських кораблів і не висилатиме на територію Ізраїлю саботажних загонів. Американській дипломатії і безпосередньо през. Айзенгаверові та Доллесові вдалося переконати Ізраїль, що писаних ґарантій дати йому не можна, але що він повинен мати довір'я, що в обох тих справах не повториться давня ситуація. Таким чином Америка перейняла на себе велике моральне зобов'язання. Вона зробила це у тісній співпраці з генеральним секретарем ОН Гаммершилдом і більшістю членів Об'єднаних Націй, яка завжди стоїть за об'єднаний фронт ЗДА, Англії і Франції.

Але, на превеликий жаль, аж надто швидко виявляється, що нинішні керівники Єгипту не взяли собі до серця поради, що експеримент із завертанням назад годинника історії мусить бути, в остаточному висліді, невдалий. Відкинення Єгиптом нової компромісової тимчасової формули щодо оплат за переїзд кораблями по Суезькому каналі, заповідь дальшої заборони ізраїльським кораблям користуватись водами Суезького каналу, затоки Акаби й Червоного моря, врешті домагання звернути район Гази під виключне управління Єгипту, — все це не ворожить добра.

Цікава гра, яка виявляє типово східні прикмети: терпеливість, завзятість, спритність, фанатизм. Але й дуже небезпечна гра. Особливо небезпечна і для всього Заходу і для самого Єгипту тим фактом, що за спиною Каїро активно веде ту гру — Москва.

ЛЕБЕДИНА ПІСНЯ ПРО „ПРАВОСЛАВНУ" АЛЯСКУ

Територія Аляски і Гавайські острови — це дві географічні одиниці, що довший час намагаються дістати права стейту, але покищо безуспішно. Територія Аляски обіймає величезний простір, *майже одну п'яту частину* всього простору ЗДА. Тубільці цього далекого, непривітного, але дуже важливого під стратегічним оглядом краю, — на півдні і в центральній частині індіяни, на півночі ескімоси. Решта — це зайшлий елемент: робітники, промисловці, купці, особи, зайняті в адміністрації, а останнім часом військовики та їхні родини. На Алясці побудовано важливі мілітарні оборонні споруди дядька Сема, радарові й сиґналізаційні станиці та летунські й морські бази.

Як відомо, територія Аляски належала до Росії, але в 1867 році царський уряд продав її Америці за смішно низьку суму — шість мільйонів долярів. Дореволюційна Росія не прив'язувала великого значення цій чужій для неї географічно території. Ситуація змінилася, коли на місце двоголового орла прийшли серп і молот. Від того часу сильно зросли апетити СССР на цю незвичайно важливу землю, що своїм „носом" майже сягає азійську частину червоної імперії. Москва кількакратно підносила свої „претенсії" до Аляски, щоб стати ногою на „даху" Канади й Америки, але безуспішно.

Недавно вдарила на сполох із-за втрати Аляски Російська Православна Церква, одна й друга: та, що підлягає юрисдикції московського патріярха, а ще більше та, що підлягає юрисдикції митрополита Леонтія, тобто „біла", антипатріярша Церква в ЗДА. Місячний журнал тут народженої молоді цієї Церкви „Русский Православный Журнал", видаваний англійською мовою, 30-тий рік видання, — присвятив окреме число за лютий ц. р. — „православній Алясці".

Іде про „рятунок" загрожених позицій Православної Церкви на далекій Алясці. Як виразно пише цей місячник, протестантизм просто заливає „православну Аляску"... Постають щороку десятки нових парафій різних протестантських груп, коштом — автохтонного й „історичного" православія. Політично-національний бік цієї проблеми вони закривають, але тенденція пробивається досить чітко: бий протестантизм, спасай Росію на терені Аляски...

(Закінчення на стор. 3-ій)

Любомир О. Ортинський

НІМЕЦЬКІ ВІДВІДИНИ У ВАШИНҐТОНІ

Два німецькі політики, лідер соціял-демократичної опозиції Ерік Олленгауер і міністер закордонних справ Федеральної Республіки Німеччина, д-р Гайнріх фон Брентано, відбули цими днями ряд конференцій з американськими політиками й державними мужами, стараючись з'єднати для своїх політичних програм симпатії офіційного Вашинґтону. Кожний з них заступав інший концепт німецької політики і її становища в конфлікті Схід-Захід, а зокрема різні погляди щодо об'єднання Німеччини.

Виконуючи постанови мюнхенського конгресу соціялістичної партії з серпня 1956 р., в яких говорилось про підготову назовні перебрання соціялістами влади восени 1957 р., Олленгауер відбув оце другу закордонну поїздку, щоб нав'язати контакти на найвищому щаблі. Тоді, коли його подорож до Індії мала на меті затіснити стосунки з провідною невтральною потугою, його вашинґтонська візита була подумана як з'єднання для свого концепту, коли вже не прихильности, то принаймні невтральности ЗДА. Як вже стало відомим, намагання лідера німецьких соціялістів переконати публічну опінію ЗДА і урядовий Вашинґтон в тому, що тільки невтральна Німеччина, без оборонних пов'язань з ЗДА, може числити на згоду СССР об'єднати країну, зустрілась з великим скептицизмом, а його плян якоїсь „нової оборонної европейської системи" за згодою і участю СССР був прийнятий як мало реальний.

Збереження західнього альянсу як наріжний камінь німецької зовнішньої політики, назвав Г. фон Брентано концепцією закордонної політики боннського уряду. Узгідивши з державним секретарем Дж. Ф. Доллесом ряд актуальних проблем міжнародної політики, німецький міністер закордонних справ, що має шанси заступити одного дня старенького канцлера і очолити німецький уряд, повіз до Бонну прихильність не лише урядових кіл Вашинґтону, але й американської публічної опінії. Обставина ця не маловажна. Не зважаючи на суверенітет Західньої Німеччини, німецька прилюдна опінія, а головно маси виборців, які у вересні ц. р. підуть до виборчих урн рішати про долю республіки на найближчих чотири роки, дуже зацікавлені в тому, щоб зберегти тісний оборонний союз із Заходом і мати запевнення військової допомоги збоку ЗДА. Така настанова більшости німців є вислідом їх політичного реалізму і безпосередности загрози большевицької агресії. Власне на лінії цієї настанови, що її реалізує боннський уряд своєю зовнішньою політикою, лежить дотеперішня тісна співпраця ФРН в НАТО, виставлення німецького військового контингенту, а в політично-економічній площині політика інтеґрації Західньої Европи. Ця остання ідея, що роками чекала на свою реалізацію, починає набирати виразніших контурів принаймні в економічній площині. Крім т. зв. Монтан-Унії, що уможливила шістьом західньо-европейським країнам спільне господарювання вугіллям і сталлю, уряд канцлера Аденауера вирішно спричинився до ще одного кроку в напрямі об'єднання Західньої Европи, давши свою згоду на т. зв. Спільний Европейський Ринок (СЕР). На практиці це означатиме знесення між державами-членами митних бар'єрів.

Кожна німецька партія вважає за свій священний обов'язок наголошувати проблему об'єднання Німеччини як свою найпершу ціль. Впарі з тим іде перелицитовування між партіями, котра з них має кращу рецепту на здійснення цієї мети. Німецькі соціялісти вспіли навіть умовити в себе самих і в своїх партійців, що Москва не захоче ніколи говорити з Аденауером та його християнською демократією, і що тільки соціялістичний плян повної невтральности Німеччини і зірвання оборонних союзів з західніми потугами відкриє шлях для об'єднання країни. Ще поки злощасний „дух Женеви" затьмарював політичний кругозір деяких німецьких кіл і тримав їх в ілюзії, що Москва справді заінтересована мирним співжиттям, невтралістичну концепцію німецьких соціялістів можна було розцінювати як тактичний плян чи врешті політичну наївність. До речі, серед німців ніколи не бракувало й не бракує людей, які збираються перехитрувати „русского Івана" і які вірять, що Москва ніколи не поступить з Західньою Німеччиною так, як з іншими сателітами. Після угорського повстання, поновної атаки Москви на тітівську Югославію і заморожения польської відлиги, настоювання Олленгауера та його партії на невтральності Німеччини викликає оправдане підозріння, що німецькі соціялісти, а з ними й частина німецького народу в Західній Німеччині *опинились* на роздоріжжі світової політики і схильні піти шляхом нового Рапалля, стати осторонь великого конфлікту і так служити німецькій рації.

Дотепер цей „новий курс" німецької політики, крім експериментів на малу скалю (обмін промовців між ліберальною партією Зах. Німеччини та її „посестри" в совєтській зоні, спроби переговорів „на приватній базі" з лідерами „демократичних" партій совєтської зони), ще не зумів промостити собі шляху до симпатій більшости німецького населення і воно, як показав вислід виборів 1953 р., рішуче підтримувало курс західнього альянсу Аденауера. На підставі різних познак, а зокрема ворожої до большевизму реакції німецького населення на події в Угорщині, слід було б припускати, що і вересневі вибори цього року не започаткують раптової зміни наліво і в невтральність; виглядає, що німці не захочуть пускатися на небезпечний експеримент невтральности. Так, між іншим, оцінюють ситуацію причетні до німецької проблематики вашинґтонські журналістичні кола, схильний до такої прогнози і автор цих рядків. Але, як у грі в копаний м'яч, так і з німецькою химерністю — годі виключати *несподіванки*.

В. Оренчук

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОСТУ

Дослідник суспільно-економічних студій в Америці стверджує, що основою росту всіх суспільних явищ, осягнення висоти життьового стандарту та всенаціонального добробуту є повна свобода одиниці. Її творча ініціятива, всестороння служба для народу та особисті матеріяльні осяги не були в ЗДА реґламентовані та обмежувані ні державними законами, ні іншими стейтово-комунальними чинниками, ба навпаки — вони були стимулом для ще ширшого розгорнення та поглиблення діяльности одиниці чи груп. У висліді цього маємо сьогодні найкраще розвинену американську індустрію, а преса, радіо і телевізія забезпечують американців всіма джерелами духової розваги та фізичної відпруги.

Подібні явища з усіма їх закономірностями знаходимо на відтинку українського життя. Так, як колишні механічні варстати перетворилися у фабрики, а перші льокальні центові пресові вісті стали щоденниками з мільйоновими тиражами, так перші українські ідеалісти стають реалізаторами великих задумів та засновниками й будівничими поважних інституцій. Чи перші засновники УНС, як Талпаш, Євчак і о. Грушка, усвідомлювали собі, що їхня дитина, яка ставила тоді лише перші кроки, стане з бігом часу не тільки братерською організацією, але й всенаціональною інституцією та оборонцем ідеалів української нації?

Для маркантного віддзеркалення оцих ідеалістичних замірів одиниць, які ведуть крізь процес твердої повсякденної праці та оформлюються в ясні, стабільні національні установи зі всесторонньою службою для свого членства — наведу кредитову спілку „Самопоміч" в Шікаґо, яка може послужити прикладом для всіх скупчень української іміґрації.

Постала вона з ініціятиви ідеалістів у 1952 р., які, крім найкращих інтенцій, доброї волі і праці для своєї громади, не мали нічого. Починали з вірою, що громада піде назустріч їхнім плянам і допоможе здійснити заплянуване діло. Примістившись в кутику „Бесіди", жертвуючи вечірнім дозвільним часом, ініціятори клали цеглину за цеглиною під будову сьогоднішньої економічної установи. Не один сумнів виникав серед цих ініціяторів, коли між першими повірниками свого майна не бачили вони представників провідної еліти громади. Не один сам себе запитував а де ж Ікс, а де Іпсильон, і свій логічний процес мислення ставив під знак запиту: чи зможемо ми без цих провідників і працівників маси осягнути свою ціль? Ці сумніви і вагання не були підставою до зневіри, ба навпаки — накладали ще більші обов'язки на плечі ініціяторів.

Але кригу проламано. Перші річні загальні збори зі скромною фінансовою надвишкою були маніфестацією віри і самопевности, почуттям гордости і видержливости і створили ґрунт для дальшого росту установи. Довір'я до установи зростало, членство множилося, а кваліфікації і чесність проводу були запорукою вмілого і раціонального господарювання повіреним майном. Другий і третій рік пройшли під гаслом „ростемо"! Амбіцією проводу було осягнути мільйон долярів. В тому напрямі пішла посилена праця. По чотирилітній діяльності каси майно вкладників зросло до мільйона долярів, а чистий прибуток становив коло двадцяти двох тисяч. Це вказує, що громадянство з повним довір'ям ставиться до установи, а її праця є притягальним та об'єднувальним чинником. Вправді ще далеко твердити, що всі українці згуртовані в касі, однак сміливо можемо сказати, що провід каси протягом чотирьох років поклав тверді основи для масового об'єднання громадянства шляхом раціонального господарювання, повного забезпечення майна та всесторонньою обслугою. Це — одна позитивна сторінка, яка вказує на швидкий розвиток установи. Друга частина праці є повним віддзеркаленням її українського духа. А саме протягом її існування виплачено десять тисяч долярів на українські організації. Чи ж не є це гордістю управи та цілої громади? Ба, що більше, один член дирекції, який веде забезпеченевий відділ, свій прибуток в сумі 550.00 дол. призначив на стипендійний фонд ім. Ілії Сем'янчука, засновника каси. Інші пожертвували свою платню в сумі 990.00 дол. на видання Енциклопедії Українознавства. Чи не любов до української справи подиктувала їм це зробити? Чи відомі ці факти для загалу? Чи не є це самопожертва? Коли перші ініціятори роздумували над методами праці і розгорненням змісту праці, сьогоднішня управа, аналізуючи пройдений шлях, створила свої напрямні, які вперто і послідовно дорогою муравлиної праці реалізує. Чи загал громадянства піде їм назустріч? Нема сумніву що так, бо всесторонні інтереси та національне добро наказують йому бути малою цеглиною у великій фінансовій будівлі.

П. Кукуруза

О. АВГУСТИН ВОЛОШИН

(1)

Як в спеціяльних українських публікаціях, так і на сторінках нашої преси в Америці ще до цього часу належно не висвітлено всесторонньої діяльности о. Августина Волошина, якого нарід Закарпаття називав своїм Батьком за щиру працю, що її він для нього виконав. Писалося про о. А. Волошина обширніше як про політика та президента Карпатської України, та лише зрідка можна було зустрінути такі відомості, які характеризували б його, як культурного діяча. Тим часом заслуги його на цьому полі надзвичайно великі та цінні. Можна сказати, що вся його довголітня діяльність базувалась головно на тому, щоб через освіту та виховання молоді й народу дійти до кращого життя в своєму краю. Вже в перших днях свободи, коли нарід Закарпаття визволившись з-під мадярської неволі, міг вільно розвивати свою культуру, о. А. Волошин, вияснюючи значення освіти для народного життя, закликав усіх до цього великого чину: „Лише освічена людина є свідомим членом суспільства, лише знаючий історію й літературу свого народу може бути добрим патріотом і ведучим чинником в народному життю"... „Знання терпінь і боротьби свого народу в минулому та розуміння потреб для будуччини зв'язує нас у цілість солідарної нації".

Сам о. А. Волошин неустанно працював на всіх ділянках народного життя. Бачимо його як директора Учительської Семінарії, як професора і педагога, як провідника культурних і економічних товариств, як журналіста і т. д. У цій статті не можемо охопити всієї його діяльности. Так само не подаємо тут ширших інформацій про його життя. Щоб це зробити, необхідно було б послуговуватися певними джерельними даними, яких тут, при найбільшому бажанні, здобути тяжко або й зовсім неможливо. Крім того, сам о. А. Волошин про себе майже нічого не написав, крім коротких згадок у пресі в статті „Спомини", в 1923 р. Більшу працю написав д-р В. Бірчак в р. 1924, що вийшла окремою книжкою у видавництві Т-ва „Просвіта" в Ужгороді з приводу 50-ти річчя життя о. А. Волошина. На жаль, і цієї книжки ми тут в Америці не знайдемо. Велика також шкода, що не збереглися для нас спомини о. А. Волошина, які він почав писати в році 1939 вже на еміґрації в Празі. Зі вступом до Праги большевиків, його спомини, мабуть, спіткала та сама трагічна доля, як і самого їх автора. Тому було б дуже добре, щоб ті особи, які знали о. А. В., чи в нього колись училися, або з ним чи під його проводом працювали, відтворили найцікавіші моменти з його життя у своїх спогадах. Особливо будуть цінними такі матеріяли, які ще мало відомі нашому загалові. Ці матеріяли в руках дослідника будуть дуже вартісними для накреслення образу о. А. Волошина.

Стан Закарпаття за життя о. А. Волошина

Щоб краще собі уявити, в яких обставинах довелося о. А. Волошинові жити та діяти, звернемося трохи до минулого Закарпаття та розглянемо ту добу. Першим був М. Драгоманів, що під час свого перебування за кордоном, заїхавши на Закарпаття, написав в р. 1875 про тяжкий стан українців під мадярами у своїх „Австро-руських споминах". У цій своїй праці він дав вірну аналізу тогочасної політичної й національної ситуації на Закарпатті та зворушливий образ соціяльного стану українського народу. Тоді він назвав його „раненим братом". Наскільки було тяжке враження в М. Драгоманова від його подорожі, свідчить той факт, що за кілька місяців до смерти в р. 1895 на святкуванні 30-ти річчя його наукової, громадської і літературної праці — відповідаючи на святочні промови, згадав він про Закарпаття і заповів: „Як хочете мене почествувати за мою народню працю, то зробіть це одне, що вас прошу: не забудьте за нашу бідну поранену сестру Угорську Україну". Висвітлюючи національне питання та причину постання москвофільства на Закарпатті, він пише: „Москвофільство на Угорщині — це натуральніше діло, ніж у Галичині, хоч патологічніше; воно далеко чесніше, бо туди рубель ще менше доходить, ніж у Галичину. Націоналізм угро-руський мусів взяти форму москвофільську власне тому, що він був і є чистим націоналізмом без примішки соціяльної. Такий націоналізм завсіди тягне до держави, а не до народу — і коли держави української нема, а московська є, то архинатурально, що націоналісти угро-руські потяглись до тої держави. Також два факти їм імпонували на користь москвофільства: кар'єра кількох карпаторосів (М. Балудянський, І. Орлай та інші в Росії) і ще дужче — російська окупація Угорщини в р. 1849. Треба додати, що ніхто й не подумав ознайомити угро-русів з українським рухом і письменством, тоді як про російське їм говорять і німці, і мадяри, котрі перекладають Пушкіна, Тургенєва і ін.".

Таке визначення москвофільства є актуальне й до нинішнього дня. Слова, що їх сказав про Закарпаття М. Драгоманів, відкрили очі українцям в сусідній Галичині і пробудили їх сумління супроти „раненого брата". Цікаво, що подібне явище незацікавлення національним питанням закарпатських українців повторилося і тут, в Америці. Внаслідок цього русини, що сюди еміґрували, донині покутують той гріх, що його поповнили національно свідоміші українці з Галичини та інших земель України.

Після появи у світ книжки М. Драгоманова стали більше писати про Закарпаття. І так, львівське „Життя і Слово" в р. 1896 пише про відносини на Закарпатті: „На русинів перенесли мадяри всю ненависть. Нищити українців зробилося немов патріотичним обов'язком мадярським". Все це дало жахливі наслідки і „вело за собою економічну руїну, духову темноту і безпомічність півмільйонової маси народу. Виключало від цивілізаційного розвою й поступу цілі комітати, деморалізувало й доводило до цілковитого етнічного здичіння української інтеліґенції, а найпаче ту частину, що з покликання свого повинна би стояти на сторожі гуманности й етичних ідеалів — духовенство вище й нижче".

УКРАЇНСЬКІ ВЛАДИКИ ВІДВІДАЛИ ОТТАВУ

В житті української спільноти в Канаді зайшла історичної ваги подія. Апостольський Престіл поблагословив створення Української Католицької Митрополії. Дня 12 лютого ц. р. відбулася у Вінніпеґу інсталяція першого Митрополита Кир Максима (Германюка). Це торжество дало нагоду архиєпископові Кир Іванові (Бучкові), Апостольському Візитаторові Українців у Західній Европі і єпископові Кир Гаврилові (Букатко) з Крижевацької єпархії прибути до Канади і взяти участь в цих радісних святкуваннях.

Поки обидва українські ієрархи прибули до Вінніпеґу, вони задержалися в Торонті, де їх щиро привітало українське громадянство.

По закінченні торжеств у Вінніпеґу Владики з Европи поїхали відвідати українські осередки в Західній Канаді, користаючи з запросин Кир Андрія, єпископа Саскачеванської єпархії і Кир Ніля, єпископа Едмонтонської єпархії. Відвідуючи важливіші місця українського поселення в Західній Канаді, Князі Української Церкви мали змогу наочно побачити осяги української спільноти в площинах духової і матеріяльної культури. Українське населення всюди оваційно вітало Дорогих Гостей.

З Алберти Владики повернулися літаком 5 березня до Торонта. Наступного дня, в середу, відвідали Оттаву, столицю Канади. Тут бачилися з Апостольським Делеґатом Дж. Панїко і іншими церковними достойниками та представниками канадійського уряду. Українськими Владиками, під час їх одноденного побуту в Оттаві, зайнявся Василь Вал, сенатор з Вінніпеґу. Під його протекторатом відбулися теж зустрічі з різними державними мужами.

Архиєпископ Кир Іван і єпископ Кир Гавриїл прибули до Оттави 6 березня ц. р. в товаристві Кир Ісидора, єпископа Торонтонської єпархії. Вони замешкали в палаті місцевого архиєпископа Ів. Леміє. В год. 8.30 рано відправили архиєрейську Літургію в церкві св. Івана Хрестителя. Дві години пізніше були з візитою у федеральному уряді, де їх привітав сен. Вал. Найперше були на авдієнції в Луї Сен Лорана, прем'єра Канади. Опісля відвідали Стюарта Ґарсона, мін. справедливости та Роса МкДоналда, урядового лідера і провідника сенату. В год. 1-ій попол. їх гостив у себе архиєпископ Леміє. По обіді три українські Владики поїхали з відвідинами до Апостольського Делеґата, відбуваючи передтим пресову конференцію з представниками столичних газет.

По повороті, Достойні Гості з Европи зайшли до парляменту і сенату під час нарад. Вони склали візиту Л. Пірсонові, мін. закордонних справ, оглянули цінну парляментарну бібліотеку та історичні місця в парляменті.

Вечором канадійський уряд гостив українських Владик вечерею, що відбулася в репрезентаційній залі в парляменті. Присутніми були Апостольський Делеґат архиєпископ Дж. Панїко, Оттавський архиєпископ Ів. Леміє, ректор Оттавського університету Р. Нормандеи, федеральні міністри: Дж. Ґардінер, мін. рільництва, Дж. Дж. МекКен мін. нац. прибутків, М. Ф Ґреґ мін. праці і Ів. Пікерсґіл мін. громадянства та іміґрації. Приявними були теж декілька сенаторів і посли українського роду, саме: Федір Заплітний (ССФ) з Давфину, Мих. Стар (ПК) з Онтерія і Антін Веселяк (ліб.) з Спрінґфілду. Посли Головач і Дікур не могли прибути, бо службово були поза Оттавою. По прийняттю почалися промови. Найперше говорив сен. Вал, який вказав на вагу відвідин українських церковних достойників. Дж. Ґардінер, мін. рільництва, вітав Владик в імені уряду, сенатор Тома Крерар говорив про вклад українців у розбудову Західньої Канади. Посол Федір Заплітний привітав Ієрархів в імені опозиції в парляменті. Папський Делеґат у своїй промові підкреслив важливість і значення створення окремої української церковної провінції в Канаді. Признання новоприбулим, як творчому елементові в розбудові країни, склав Ів. Пікерсґіл, мін. громадянства і іміґрації.

Кир Іван говорив по-англійськи і дякував за вияви сердечности. Він між іншим сказав так: „Я ще ніде дотепер не бачив такої країни як Канада, що стільки добра зробила новоприбулим. Найщиріше дякую за це в імені Святішого Отця".

Назагал, столична преса подала сердечні звідомлення про побут українських Владик в Оттаві.

Поважний щоденник „Ди Оттава Ситизен" про ці відвідини писав так: „Одним із достойних гостей, що безсумніву впроваджував усіх у подив, був Владика Гавриїл Букатко з Югославії... Цей церковний достойник, якого тяжко забути, не є одиноким єпископом, [illegible] виконує свої функції в Югославії. Але він є єдиним українським Владикою в границях залізної заслони, який свобідно діє. Вищим ранґою за нього є архиєпископ Іван Бучко з Риму. Він є духовим провідником українців, розкинених по країнах Західньої Европи...".

Високодостойні гості прийняли теж на авдієнції представників українського громадянства міста Оттави. Зустріч відбулася в сенаті, в приміщеннях сен. Вала. Присутніми були три українські Владики, сен. Вал з дружиною, о. Мих. Блаженко — місцевий парох, о. Вол. Шек з Саскачевану та д-р Константин Біда, д-р Богдан Казимира і д-р Володимир Кисілевський. Владики живо цікавилися життям української громади в столиці Канади. Вони з повним признанням і подивом висловлювалися про українські здобутки в Канаді, необмежені можливості в тій країні та успіхи новоприбулих у різних ділянках канадійського життя. Вони розказували теж про українське релігійно - національне життя в Европі. Час скоро проминав і треба було прощатися, бо в год. 11 вечора відходив поїзд до Торонта. На двірці в Оттаві Владик прощали представники СУМ і громадянство на чолі з п. Катериною Кравс, Всеканадійською головою ЛУКЖ.

У Торонті чекала наших Владик ще візита в кардинала Дж. МкҐвіґена, далі відвідини ченців Василіян у Ґримсбі, ченців Студитського Уставу у Вудстоку та СС Місіонарок Християнської Любови у Бимсвіл. Кир Іван переїхав з Торонта до Монтреалу, де в неділю 10 березня його вітала коло 20-тисячна українська громада в тому місті. В понеділок наступного дня він відлетів літаком до Риму, куди покликали його пильні обов'язки. Кир Гавриїл задержався ще накоротко в Канаді, щоб відвідати деякі більші українські осередки у Східній Канаді.

ЛЕБЕДИНА ПІСНЯ ПРО „ПРАВОСЛАВНУ" АЛЯСКУ

(Закінчення зі сторони 2-ої)

У згаданому журналі дослівно написано: „На території одної п'ятої частини ЗДА маємо лише п'ять священиків. Більшість наших церков і станиць-каплиць замкнена. Куди ходять старі автохтони помолитись Богові? До найближчих і численних протестантських церков. А вони (протестанти) не обмежуються тільки до релігійної пропаґанди проти православія і його священства. Вони оскаржують нашу Церкву, що вона — комуністична, наших єпископів і священиків називають „російськими шпіонами"; що більше — заказують своїм дітям забавлятися з нашими дітьми, забороняють своїй дітворі промовити навіть „гелло" на привіт наших духовних... Армія Спасіння покриває всю Аляску сіткою радіових програм, а ми, бідні, не маємо фондів, нема в нас молодих священиків і світських апостолів".

Що стало причиною так великого занепаду „православної Аляски"? Чи тільки саме нашестя іновірців? Справа куди глибша. Як відомо, не тільки сама Аляска, але й взагалі все російське православіє в ЗДА постало, було фінансоване, творило організації й будувало церкви — за царські рублі! З 1917 роком — не стало „пособій" і спинився „хрестоносний похід" московського християнства на терени поза СССР. Це явище було видне частинно на нашій Лемківщині після першої світової війни. Правда, Варшава старалася зайняти старі позиції Москви, але не надто успішно. Найбільший удар з 1917 роком навістив Аляску. Сьогодні — заросли бур'яном сотки звалищ, де раніше стояли місійні станиці, школи, приходства й каплиці російської Церкви. Число священиків зменшилося до п'яти, переважно старших віком, що перебувають під зверхністю єпископа всієї Аляски, Амвросія... Алеутські острови мають окремого пароха-адміністратора „алеутської епархії" (в одній особі), що цього року іде на відпочинок.

Тому зрозумілим є занепокоєння, просто голоси одчаю поміж американськими русско-православними — за долю „Матері-Церкви" на Алясці. А історія її начисляє до двох сот років. (На Алясці трудився був теж славний наш козак-священик, Агапій Гончаренко, про якого подано в цьогорічному календарі „Свободи"). З тих причин станові російського православія на Алясці присвячено найновіше число журналу тієї Церкви. „Привернімо славу православія на Алясці! Аляска потребує молодих священиків! Аляска — поле бою русского православія" — ось деякі заголовки з цього місячника.

На нашу скромну думку, все це — „мертвому кадило"... Вся структура колишнього православія на Алясці була побудована на фінансовій допомозі старої царської Росії, а з її упадком прийшов неминучий занепад і смерть її „духовної дитини". З її упадком зникне на Алясці й сама візія „русской землі", і стане вона на сто відсотків американською землею, в майбутньому нашим 49-им стейтом.

А. Ч.

Хроніка українського життя

В Аргентині

ВИСТАВА „СИНІВ" В. СТЕФАНИКА

Приємну несподіванку для зібраних на 30-літньому ювілею „Просвіти" на Док Суді зробили П-во Грицаї (дві сім'ї) так сценічним оформленням, як і своєрідною інтерпретацією „Синів" Василя Стефаника. Доксудівці звикли були вже до побутовщини та історичних п'єс, що їх в ряди - годи виставляв місцевий або запрошений аматорський гурток — з такими невідлучними атрибутами, як чарка, коршмар, закохана пара, козацькі шаблі, плачі, крики, весілля, танці і т. д. Артист - маляр Лев Грицай, проф. Євген Грицай та їх дружини — пані Тамара і пані Ольга — вибрали одну з найсильніших новель Стефаника, щоб дати публіці зразок її модерної постановки на сцені.

Торонто, Канада

СВЯТО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

В неділю, 17 березня в Авдиторії УНО, год. 8 вечора, відбудеться вже традиційне Свято Карпатської України, яке спільним фронтом всі українці Торонта відзначають.

Головним промовцем буде відомий письменник Улас Самчук, член Карпатської Січі і учасник визвольної боротьби в Карпатській Країні!

В концертовій частині виступить Жіночий Хор „АРФА" під дир. о. проф. Володимира Жолкевича, як теж лавреат Ківаніс Фестивалю в Торонті — Струнна Оркестра під дир. проф. Марусі Яворської; солістка Соня Сахно - Климець, декляматор Петро Шкурко та інші мистецькі сили.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Рачестер, Н. Й.

УЗХ вшанував пам'ять Олени Теліги.

17 лютого Відділ Українського Золотого Хреста в Рачестер, улаштував для членів УЗХ і Братніх Організацій Жалібні Сходини, присвячені пам'яті Патронки Відділу Олени Теліги, в 15-ту річницю її героїчної смерти.

Сходини відкрила голова п. Анна Хмиляк, взиваючи присутніх одноквилинною мовчанкою вшанувати пам'ять Героїні. Змістовний реферат про літературу, громадську та революційну діяльність О. Теліги виголосила голова Головної Управи УЗХ п. Павлина Різник, яка, хоч і хвора, прибула на це свято з Ню Йорку. На дальшу програму зложились: Ансамбль бандуристів ОДВУ відспівав три пісні. Добрі голоси під акомпаніямент бандур підтвердив ще раз, що ми мусимо підтримати той мистецький Ансамбль. Мистецька декламація Янева „Отче наш", виконана п. Іриною Гошовською, була правдивою насолодою для слухачів. Відспіванням національного гимну закінчено ці скромні Сходини. Домівку прикрашував портрет Олени Теліги, по-мистецьки виконаний п. Ярославою Стеців.

Вечером після Сходин відбулася Зустріч - Прийняття членів УЗХ і ОДВУ з головою п. Павлиною Різник, в присутності 85 осіб. Вечерю відкрив молитвою присутній гість Всеч. о. Лопухович. „Товстмайстер" п. Яр. Зелез подякував голові, що вона не жаліла часу ні труду, щоб завітати до Рачестеру. Пригадала присутнім про великий вклад праці в культурно - освітнім, допомоговім та зовнішньо - пропаґандивнім секторі п. Павлини Різник. „Ми можемо гордитися та брати примір з нашої голови, яка є не тільки доброю громадянкою, але також матір'ю трьох синів, яких виховала в українському дусі, про що може свідчити новозорганізований відділ МУН-у в Ню Йорку — сином п. Різник — Олегом", так закінчила свій короткий привіт п. Зелез.

П. Різник подякувала за таке щире прийняття і сказала, що вона тільки сповнює свій обов'язок. В короткій промові згадала про 25-річну діяльність УЗХ Америки і 4-літню діяльність Відділу в Рачестер, який під вмілим проводом піонерки українського жіночого руху в Рачестері п. Анни Хмиляк вибивається на одне з перших місць і зложила щиру подяку від імені Головної Управи, голові п. Хмиляк і цілій Управі за їх дбайливість і вмілу працю для УЗХ, та закликала жінок активно включитись в працю УЗХ. Рівночасно від УЗХ зложила щирий привіт членкині п. Марії Веселій і її чоловікові Юрієві з нагоди їхнього Золотого весілля, а присутні відспівали „молодятам" Многая літа.

В дальшому виступали пп. Люся Барвінок - Карабіневич, В. Різник, В. Попович, М. Варпяк та С. Крячук.

Найбільш урочиста та зворушлива хвилина наступила, коли п. Різник припняла на грудь піонерки УЗХ п. Катерини Андрусів золоту відзнаку УЗХ. Рясні сльози котились не тільки п. голові та п. Андрусів, яка мимо затяжної хвороби прибула на це свято враз з чоловіком і доньми, — але і багатьом присутнім. П. К. Андрусів подякувала за так велике відзначення, піднесла заслуги п. П. Різник, яка „хотяй вроджена американка, але не забуває про Україну, якої ніколи не бачила, та щиро і віддано працює для Неї". Другою відзначеною піонеркою була п. Марія Стехна, яка рівнож щиро дякувала за відзначення. На заклик п. Андрусів присутні зложили $43.25 на дитячий садочок в Німеччині.

Додати належить, що під час Різдвяних свят діти членів УЗХ: Оксана, Галя і Влодко Вілики, Юрчик і Зірка Зелези, Юрко Овад, Влодко Стеців, Юрко Повх і Лесик Білик ходили з колядою рівнож на допомогу бідним дітям і принесли $89.24.

Л. Б-к.

Міннеаполіс, Мінн.

Школа Українознавства

По ліквідації школи Українознавства при місцевому Відділі УККА в 1954 році зорганізовано при громаді Церкви Св Архистр. Михаїла парафіяльну школу Українознавства, яка й розпочала свою працю — навчання дітей з початком 1954/55 учбового року.

В третьому році свого існування в 1956/57 учбовому році — в школі навчається 49 дітей у віці від 5 до 12 років, а саме в Дитячому садку — 10 дітей, в групі ІА — 8 дітей, в групі ІБ — 11, в групі ІІ — 9, в групі ІІІ — 5 та в групі IV — 6. Викладачами є прот. о. В. Левицький, панна Т. Плевако, пані М. Ясенюк, Л. Каркоць, О. Амброзяк, К. Филипович й Ія Лісович та п. М. Гіпський, а також п. Фридріх, запасовий учитель, який заступає сталих учителів.

Група ІБ організована в лютому місяці 1956 р. стараннями пані Марії Ясенюк для дітей, які зовсім не говорили й не розуміли по українськи. Навчання в ній переводиться щоп'ятниці з 77 до 9 години вечора.

Решта груп ІА, ІІ, ІІІ, IV та Дитячий садок переводять навчання щосуботи з 10 год. ранку до 1 год. дня.

Керівником школи від початку її існування є досвідчений педагог Михайло Гіпський. Настоятель прот. о. В. Левицький приділяє багато уваги школі і віддає їй багато часу й праці.

Школа наша пишається й користується моральною й матеріяльною підтримкою батьків дітей, що навчаються в школі (п. п. Амброзяк, Щербаненко О., Нікіфорук, Каркоць і др.), парафіян (проф. Грановський, Ясенюк, Гоца, Коцюба, Амеролав і др.) та громадських організацій (УККА, ОДВУ, МУН, Золотий Хрест, Українська Відпочинкова Оселя). Новообраний уряд нашої громади в особах голови п. Ясенюка й культурно-освітнього референта ставляться дуже прихильно до школи українознавства й дають їй моральну та та обіцяють і матеріяльну підтримку.

Радує в школі добра воля й бажання дітей учитися, а педагогів навчати, але на праці школи неґативно відбивається відсутність належного приміщення для навчання дітей — окремих кімнат для кожної групи, бо тепер навчання переводиться в церковній залі — одній кімнаті для всіх груп.

Прикро тільки те, що не всі діти нашої громади охоплені навчанням в школі українознавства з причини не зрозуміння деяких батьків користи навчання дітей українознавства та перешкод, що не дають змоги частині батьків посилати своїх дітей до школи.

В цьому році на Різдво, як і в попередніх двох навчальних роках, діти нашої школи ходили з колядою для дітей залишенців в Европі. — Зібрані гроші віддіслано по належності через Консисторію УПЦеркви в ЗДА.

В попередніх двох навчальних роках навчалися діти в трьох групах: в 1954/55 — 27 дітей і в 1955/56 — 23, а постійними викладачами були прот. о. С. Білак, Е. Коцюба, Н. Каркоць і М. Гіпський (пані Романовська, Кроток і Сл. П. Назаревський вчили тільки деякий час).

Тепер школа старається покращати умови навчання та охопити навчанням в школі українознавства всіх дітей нашої громади. Над цим завданням працює весь педагогічний персонал школи, настоятель і уряд парафії та активні члени нашої громади, об'єднані навколо школи.

Д. Я.

Асторія, Н. Й.

ДОПОВНЕННЯ

У доповненні до надрукованого недавно допису з Асторії, Н. Й., про життя тієї громади і її жертвенність на добрі народні цілі, пропущено помилково між жертводавцями імена пп. І Карапури та п. П. Варнича, які склали по одному долярові на коляду для залишенців.

Короткі Вістки

● Колишнього в'єтнамського генерала Вана Вієна замасковані і озброєні грабіжники пограбували вночі в Парижі, забравши з його помешкання самоцвітів вартости $280,000 і $18,000 готівкою. Ван Вієн не бажаючи підпорядкуватися урядові у В'єтнамі, був командантом „приватної" армії одної з релігійних сект, аж врешті його позаочно засуджено на кару смерти, після того він утік до Парижу, забравши з собою весь награблений маєток.

● Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки запросила польського делеґата до Об'єднаних Націй Людвика Райхмана скласти зізнання перед цією підкомісією в справі шпигунської сітки в ЗДА. Райхман кинув вислане йому запрошення до кошa і виїхав до Польщі. Тепер Конґрес має право судити Райхмана за образу.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і спільниками 18 мільйонового майна організації.

ШИКАҐІВСЬКА ГРОМАДА І „ТРИЗУБ"

Фінансовими справами цікавляться тепер, цікавився перед тим і буде цікавитися в будучності цілий світ. Всі добре знають, що навіть великі і малі війни включно до двох світових воєн були спричинені господарсько-фінансовими причинами. Шукаючи для себе чи Німеччини „лєбенсравму" Гітлер шукав господарських ресурсів для Велико-Німеччини. А Японія відважилася на самогубство — пійти війною проти Америки, — теж з господарсько-фінансових мотивів. Правда, грала тут теж свою ролю особиста пиха німецького диктатора, як теж бундючні заяви японських генералів до ген. Ямошіто включно — що Японія ще ніколи не програла війни.

Але бачимо й тепер, що криза в Єгипті і на близькому Сході зводиться й тепер до гроша і нафти. Виходить, що не той сильний, що опанує світ силою, диктатом чи навіть ідеями, а той, що його мешканці будуть мати гроші, бензину, достатки, будуть мати вдоволення з життя. А вдоволення з життя — це дуже важна річ і до вдоволення крім ідеї (слова) треба ще хліба, і навідворот. Наведу малий приклад з Америки!

За президента Гувера зорганізували американські ветерани свого роду „посполите рушення" похід на Вашинґтон. Мовляв, ми, що своїми грудьми оборонили Америку і своєю кров'ю виграли війну в Европі, мусимо мати право на працю. А праці нема, продаємо яблука на рогах вулиць великих міст а спимо в т. зв. гуверських готелях (під мостами). Похід вдався і Вашинґтон отворив брами ветеранам. Мовляв, треба їх вислухати. Ветерани жадали праці або такого уряду і Президента, щоб їм забезпечив працю. Речники уряду і Конґресу втихомирювали ветеранів — мовляв, ми невинні, — це світова фінансова криза спричинила в нас страшне безробіття. Зачекайте, не виступайте проти американської конституції. По довгих ораторських виступах політиків, що не могли вдоволити роз'ярених ветеранів, які з цілої Америки йшли в похід на Вашинґтон, промовив до ветеранів републіканський сенатор Бора зі стейту Айдаго. Він сказав: Панове міністри і посли, Ви добре все говорите і добре обороняєте американську конституцію. **Але народ не може їсти конституції!** Довго тривалі оплески ветеранів заглушили дальші слова сенатора Бори. Але вони відразу відвернули на 180 ступнів, грізну поставу ветеранів, а Бора закінчив так: Йдіть до дому ветерани, а Ви панове йдіть на Капітол Гіл і радьте раду, де взяти працю, хліб і гроші, а Америка має їх або може мати подостатком! Це було зворотною точкою в економічному житті Америки. Від того часу є в нас все більше праці, більше гроша, є добробут.

Таке було і з „Тризубом". Носив він колись гарну назву „Запороже" і за 40 років цього ношення клигав і ледве рухався між 100—250 тисяч долярами. Американці не розуміли, що „Запороже" це для української громади в Америці дороге ім'я. Не розуміли, що „конституція", яку встановили основоположники, не може бути змінена. Вони не могли навіть вимовити цього слова, воно для них нічого не означало! А наших людей було мало, зокрема на Савт-Сайді, а в других українських районах Шикаґа діяло 4 інші щадничо-позичкові спілки. І Запороже замериканізувалося на „Трайдент". Задержало гарне ім'я України в американському перекладі. А про „трайдент" американці знають, що це є ознакою сили.

І „Тризуб" росне, його поле діяльности шириться. Що робить „Тризуб" для громади? А що громада для Тризуба?

На 6 мільйонів вкладів українці мають в Тризубі 2,177,425.00 долярів, себто добру третину. З вкладчиків 689 людей живе на Савт-Сайді, а 340 на Норт-Сайді, решта кілька сот живе поза Шикаґом чи стейтом. З позичок, які уділяє Тризуб, то на 6 мільйонів долярів, українці позичили 4 мільйони на свої доми, отже дві-треті ресурсів Тризуба. Крім приватних людей, Тризуб позичив теж гроші на українські школи в Шикаґи. Отже українці є господарями Тризуба, з обох боків, а дирекція Тризуба є в українських руках, в руках членів УНСоюзу, про що я вже писав у Свободі. І в українських руках залишиться. Не заходить небезпека, щоб перейшла в інші руки, як це дехто проповідує. Бажання тих людей будуть несповнені.

Та, як я писав передтим, потреби американських українців в Шикаґо зростають. Треба грошей на нові морґеджі. Одна дільниця при Райс Вулиці дістала від Тризуба 46 позичок на суму 596,256.00 дол. А гроші українці мають, і повинні зложити їх в Тризубі для себе самих і для тих, що купують доми а не мають досить своїх грошей. А що українці мають досить грошей свідчать такі факти: В районі, де живуть українці на Норт-Сайді, оперують дві великі щадничо-позичкові спілки одна на Шикаґо, друга на Норт Евню, що мають поверх 30 мільйонів майна. Одна з них на 32 мільйонів має 27 мільйонів з української околиці. Те саме є на Савт-Сайді, Пулман і Борнсайд! А скільки є розпорошених українців, що щадять в районі свого перебування, того ніхто не знає.

Отже є досить українських долярів для українців. А щадити можна поштою, і так можна працювати для української спільноти в Америці і будувати її добробут.

Петро Пуцило,
Екзекутивний директор „Тризуба".

АМБАСАДОР ЗДА ВШАНОВУЄ ПАМ'ЯТЬ ГАНДІ

Еллсворт Бункер, новопризначений американський амбасадор до Індії, складає вінок на могилі провідника новітньої Індії Магатми Ганді в Ню Делі.

8 держав стверджують дальшу загрозу комунізму в Азії

Канберра. — Вправді безпосередня небезпека комуністичної збройної аґресії в південно-східньому азійському обширі дещо зменшилась, проте комуністи перейшли до тактики підривної акції всередині держав, щоб у відповідному моменті знову вхопитись збройного наїзду, — стверджено в офіційному комунікаті 8-х держав Південно-східнього Азійського Пакту (СЕАТО). Конференція цих держав, якими є ЗДА, Англія, Франція, Австралія, Нова Зеляндія, Філіппіни, Пакістан і Сіям, закінчилась в середу 13 березня, радивши чотири дні „в атмосфері великої приязни, зрозуміння і взаємного довір'я". В офіційному комунікаті тієї конференції стверджено, що „так званий мирний комуністичний фронт в Азії в дійсності є фронтом мільйонів озброєних мужів. Військова сила комуністичного Китаю і північного В'єтнаму щораз зростає". Конференція затвердила звіт постійних військових дорадників, рішила поширити програму стеження за підривною роботою комуністів, затвердила бюджет у висоті близько 800 мільйонів долярів до кінця червня 1958 року, прийняла постанову про встановлення ґенерального секретаря і його заступника та затвердила програму культурних взаємин між членами СЕАТО.

Об'єднані Нації переселюють мадярських втікачів

Об'єднані Нації. — Високий Комісар Об'єднаних Націй для справ втікачів Авґуст Ліндт, швайцарець, разом з генеральним секретарем ОН Даґом Гаммершилдом звернулися обіжним листом до 88 держав у світі, членів і нечленів Об'єднаних Націй, у справі прийняття до себе втікачів з Мадярщини, які все ще числом 53,000 перебувають в Австрії, плюс 15,000 таких втікачів в Юґославії. Об'єднані Нації обраховують, що для забезпечення тих втікачів до кінця цього року треба 23,153,000 долярів. В офіційному звідомленні ОН стверджено, що до дня 12 березня ц. р. втекло з Мадярщини 192,200 осіб, почавши від жовтня мин. року. На пресовій конференції, яку Ліндт відбув в централі ОН в Ню Йорку, він ствердив, що нема різниці між втікачами, які опинились в Австрії та в Юґославії. На доказ навів, що велика кількість втікачів в Юґославії пробувала спершу втікати до Австрії. Люди втікали туди, куди їм було ближче і легше видістатись з Мадярщини. Ліндт відкинув ідею побудування більшої кількости бараків. Мовляв, і так бараків є забагато і треба їх касувати, а не побільшувати. Поза мадярськими втікачами — 50,000 втікачів з часів останньої світової війни живе ще по бараках. Найбільше число мадярських втікачів прийняли ЗДА, бо 27,958, потім Англія 18,115, Канада 13,000, Західня Німеччина 11,560 і Швайцарія 10,325. Идуть ще переговори з Францією, Норвеґією, Швецією, Канадою і Австралією.

● **Державний департамент** стримав видачу пашпортів до Ізраїлю і трьох сусідніх з ним арабських держав, бо немає певности, що американським громадянам, які до тих країн виїдуть, буде ґарантована безпека.

● **Нюйорський кельнер**, 28-річний Джан Вам, який врятував життя 19-річній Мелянії Ансуні під час зудару „Андреа Дорія" з кораблем „Стокгольмом", тепер одружився з врятованою ним дівчиною.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Т-ва „Запорізька Січ", Відд. 206, відбудуться в неділю 17-го березня, в параф. залі 74 Геррис Еве., о год. 1-ій по пол. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важливі справи до полагодження. Чи думаєте про забезпечення своїх дітей? УНСоюз дає найкраще і найдешевше забезпечення. — В. Киндефорський, предс., І. Кокольський, секр.

ТАРЗАН, ч. 3832. Битва на вкулачки.

Коли вода наплила до його розбитого корабля, Лаймі щиро дав наказ видати гаки до зчеплювання.

Але Тарзан розмістив тубільців, щоб берегли Толлів корабель перед пасткою... і щоб помогли розташувати піратів, які б дісталися на судно!